

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Katarzyna Gajewska

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2024 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w sprawie L.F. skazanego z art. 178a § 1 k.k.

kasacji obrońcy od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 5 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 48/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Sławnie

z dnia 7 listopada 2023 r., sygn. akt II K 253/23,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**II. zarządza zwrot L.F. uiszczonej opłaty od kasacji w kwocie
450 złotych (czterysta pięćdziesiąt).**

Andrzej Stępka

Jarosław Matras

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Sławnie z dnia 7 listopada 2023 r., sygn. akt II K 253/23, L.F. został uznany za winnego występkę z art. 178a § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 2 kwietnia 2023 r. w M. gmina M., prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki A. o nr rej.(...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, wynik badania co najmniej 1,3% stężenia alkoholu we krwi, przy czym Sąd przyjął na podstawie art. 4 § 1 k.k. za podstawę rozstrzygnięć przepisy ustawy Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r. - i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. w związku z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. oraz art. 35 § 1 k.k. wymierzono mu karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie art. 63 § 1 k.k. Sąd zaliczył na poczet wymierzonej oskarżonemu kary okres zatrzymania oskarżonego od dnia 2 kwietnia 2023 r. do dnia 3 kwietnia 2023 r. przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się dwóm dniom kary ograniczenia wolności; na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, na poczet którego na podstawie art. 63 § 4 k.k. zaliczył okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 2 kwietnia 2023 r. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł od niego świadczenie pieniężne w kwocie 5.000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, zwalniając oskarżonego od ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości i zarzucając obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wydanego wyroku, to jest: art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającą na sprzecznej z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, nadto z zasadami logiki, ocenie dowodu w postaci wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków A.F., M.P. oraz D.W.; art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k., co wyrażało się brakiem dopuszczenia i przeprowadzenia wszystkich dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 5 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 48/24, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu I instancji, zwalniając oskarżonego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego L. F., który na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił obrazę prawa procesowego mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP - poprzez wydanie wyroku z dnia 5 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 48/24, przez Sąd Okręgowy w Koszalinie, który był nienależycie obsadzony z uwagi na to, że w jego jednoosobowym składzie zasiadała sędzia sprawozdawca, która została powołana na sędziego Sądu Okręgowego w Koszalinie przez Krajową Radę Sądownictwa, której skład został ukształtowany nowelą ustawy z 2017 r., w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej, a w związku z tym osoba powołana na urząd sędziego tego Sądu, orzekając w określonej sprawie, nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji, a tym samym pozbawienia skarżącego do dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy okazała się być w sposób oczywisty słuszna, co uzasadniało rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Wobec stwierdzenia przez Sąd Najwyższy na etapie postępowania odwoławczego uchybienia w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., konieczne okazało się uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie.

Słusznie wskazał skarżący, że w niniejszej sprawie doszło do wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez wydanie wyroku z dnia 5 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 48/24, przez Sąd Okręgowy w Koszalinie, który był nienależycie obsadzony z uwagi na to, iż w jego jednoosobowym składzie zasiadała sędzia X.Y., która została powołana na sędziego Sądu

Okręgowego w Koszalinie przez Krajową Radę Sądownictwa, której skład został ukształtowany nowelą ustawy z 2017 r.

Sytuacja ta skutkowałą rozpoznaniem sprawy w składzie rodzącym wątpliwości co do niezależności, niezawisłości i bezstronności sądu, a więc w składzie niespełniającym wymogu „sądu ustanowionego ustawą”.

W uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), stwierdzono między innymi: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (...), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności” (teza 2 uchwały).

W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy stwierdził – „Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego, sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej zachowanie. Mogą one obejmować powiązanie sędziego ze stronami sporu, okoliczności świadczące o uzależnieniu sędziego od określonych podmiotów zewnętrznych, w tym innych organów państwa czy partii politycznych. Znaczenie może mieć przy tym sposób uzyskania określonych profitów lub awansów przez sędziego”.

W uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego Izby Karnej z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), podkreślono po pierwsze, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1; po drugie, brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania

udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Konsekwencją powyższego jest konstatacja, że w stosunku do osób, które przystąpiły do konkursów sędziowskich po dniu 17 stycznia 2018 r. upadło domniemanie niezawisłości i bezstronności sędziego nominowanego na wniosek nowej Krajowej Rady Sądownictwa, a ustalenie czy konkretny sędzia, który uzyskał nominację w opisywanych warunkach, nie jest stronniczy, wymaga przeprowadzenia dowodu bezstronności (gdy przed 2018 r. trzeba było wykazać sytuację przeciwną - brak bezstronności). Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wypracowano model odpowiedniego przeprowadzenia tego rodzaju testu niezależności i bezstronności sądu w kontekście ewentualnego zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Podkreśla się, że należy mieć na względzie szereg okoliczności. Oprócz wadliwości samego procesu nominacyjnego sędziego, istotną rolę w tej ocenie powinny odgrywać między innymi: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, fakt uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrecyjnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczające poza gwarantowane przez Konstytucję RP ramy udziału w debacie publicznej, a wskazujące na zaangażowanie w realizację

określonych celów politycznych władzy wykonawczej (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 lutego 2024 r., IV KK 25/24, LEX nr 3690962; z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21, OSNK 2023, z. 5/6, poz. 24; z dnia 16 kwietnia 2024 r., II KS 6/24, LEX nr 3704994*).

Zaakcentować wypada, że taki test bezstronności przeprowadzany jest w oparciu m.in. o standard wypracowany przez Europejski Trybunał Praw Człowieka na gruncie sprawy Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii (wniosek nr 26374/18, wyrok Wielkiej Izby z dnia 1 grudnia 2020 r.), a także obszerne już orzecznictwo Europejskiego Trybunału Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zarzut kasacyjny wystąpienia tego rodzaju uchybienia w postępowaniu przed Sądem II instancji dotyczył nienależytej obsady Sądu Okręgowego w Koszalinie, wobec udziału w jego składzie (jednoosobowym) Sędzi tego Sądu X.Y. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, że oceny przebiegu kariery zawodowej Pani X.Y., zwłaszcza procedury nominacyjnej, w tym, znaczenia faktu powierzenia jej z dniem 17 grudnia 2019 r. funkcji Prezesa Sądu Rejonowego w B. na mocy decyzji Ministra Sprawiedliwości – dokonywał już dwukrotnie Sąd Najwyższy. W wyrokach z dnia 23 maja 2024 r., w sprawie III KK 387/23 oraz z dnia 19 listopada 2024 r., w sprawie III KO 113/24, Sąd Najwyższy dokonał szczegółowej analizy powyższych okoliczności. Nie zachodzi potrzeba ponownego i szczegółowego powtarzania argumentów przedstawionych w powyższych sprawach, wystarczy wskazać na najważniejsze z nich. Sąd Najwyższy zwrócił szczególną uwagę na fakt, iż sędzia X.Y. wsparła kandydaturę sędziego Ł.P. do niekonstytucyjnego organu, jakim jest od 2018 r. Krajowa Rada Sądownictwa. W wykazie stanowiącym załącznik do protokołu wyborów uzupełniających nr 37 pod pozycją 2 widnieją dane Pani X.Y. jako osoby popierającej kandydaturę na członka KRS Ł.P. i jej podpis. Pani Sędzia udzieliła tego poparcia pomimo publicznie dostępnych informacji o udziale Ł.P. w tzw. „aferze hejterskiej”, w której osoby związane z Ministerstwem Sprawiedliwości starały się zdeprecjonować sędziów niepoddających się presji władzy wykonawczej i stosujących w swoim orzecznictwie regulacje konstytucyjne i konwencyjne. Sędzia Anna X.Y. udzieliła swego poparcia w takich realiach prawnych, gdy wiadomo już było, że działalność KRS narusza

wiążące Polskę prawo międzynarodowe, a jej niekonstytucyjny status w sposób jednoznaczny został określony w orzecznictwie sądów polskich i trybunałów międzynarodowych, a w odbiorze zewnętrznym był i jest odczytywany jako szczególne wsparcie i powiązanie z władzą wykonawczą w okresie, w którym zmierzała ona wprost do ograniczenia niezawisłości i niezależności władzy sądowniczej.

W powyżej wymienionych orzeczeniach Sąd Najwyższy słusznie podkreślił, że sędzia biorący udział w konkursie przed niekonstytucyjnym organem jakim jest KRS, następnie podpisujący listę poparcia kandydatury członka do KRS i pozytywnie zarekomendowany przez ten KRS, musi zdawać sobie sprawę z obiektywnej oceny takiego postępowania.

Również w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę Sąd Najwyższy w pełni zgadza się z rozważaniami przedstawionymi w sprawach III KK 387/23 oraz III KO 113/24, i stwierdza, że z uwagi na powyższe uwarunkowania związane z osobą Sędziego Sądu Okręgowego w Koszalinie Pani X.Y. w niniejszej sprawie, Sąd II instancji nie zapewniał prawa do sądu niezawisłego i niezależnego, ustanowionego ustawą w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym, nie stanowił sądu spełniającego standard bezstronności, a zatem zachodziła bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Z tych powodów, wobec zaistnienia w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., konieczne stało się uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania. Procedując powtórnie, Sąd odwoławczy rozpozna sprawę w składzie nierodzącym wątpliwości co do jego niezależności, niezawisłości i bezstronności, a więc w składzie spełniającym wymóg „sądu ustanowionego ustawą”.

Andrzej Stępka

Jarosław Matras

Eugeniusz Wildowicz

[WB]

[a.ł.]